Biblioteca - instituţie prietenoasă pentru persoanele cu nevoi speciale

AURICA MUREŞAN
Biblioteca Judeţeană Mureş

Abstract

The Library - A Friendly Institution for the Persons with Disabilities

The library belongs to the community, so it has to be a democratic institution, offering equal access to its services to everyone. As a public institution, the library needs to take part in the social integration of the persons with disabilities. Public libraries must ensure equal access to information and the documents necessary to information, permanent education and the development of the users' personality, irrespective of their social or economic status, age, sex, political belief, religion or nationality.

The libraries have the important task of creating an informational library environment, based on equal rights, to respond to the necessities and the access conditions of the persons with different types of disabilities.

Keywords: *persons with disabilities, deficiency, integration, special collections, disadvantages*

Conform articolului 22 din ***Legea bibliotecilor***, nr. 334/2002, „*bibliotecile publice sunt biblioteci de drept public sau privat, destinate tuturor membrilor unei comunităţi locale ori zonale. Bibliotecile publice asigură egalitatea accesului la informaţii şi la documentele necesare informării, educaţiei permanente şi dezvoltării personalităţii utilizatorilor, fără deosebire de statut social sau economic, vârstă, sex, apartenenţă politică, religie ori naţionalitate*."

Biblioteca trebuie să fie deschisă în mod democratic oricărui cetăţean; biblioteca aparţine comunităţii, deci tuturor. Cu toate acestea, nu toţi membrii comunităţii îi folosesc serviciile, cum sunt persoanele cu handicap/dificultăţi. Ca instituţie, biblioteca are datoria să participe la integrarea socială a persoanelor cu handicap.

Potrivit ***H.G. 1215/2002***,[1] termenul de handicap se referă la dezavantajul social, la pierderea şi limitarea şanselor unei persoane de a lua parte la viaţa comunităţii, la un nivel echivalent cu ceilalţi membri. El descrie interacţiunea dintre persoana cu dizabilităţi şi mediu. Handicapul este o rezultantă a construcţiei relaţiilor dintre o persoană cu dizabilităţi şi mediul

[1] ***Hotărârea Guvernului nr. 1215 din 2002 pentru aprobarea strategiei naţionale privind protecţia specială şi integrarea socială a persoanelor cu handicap din România*** (abrogată în prezent).

BDD-A19460 © 2011 Biblioteca Judeţeană Mureş
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 08:59:27 UTC)

înconjurător, în care acesta trăieşte, mai ales în unele activităţi organizate de către societate, cum ar fi accesul la informaţii, la comunicaţii şi la mediul fizic, acestea putând împiedica participarea lor activă în cadrul societăţii în condiţii de egalitate

Sintagma „*persoană cu handicap*" înseamnă o persoană cu un dezavantaj. Conform legislaţiei în vigoare - ***Legea 448/2006***[2] - persoanele cu handicap sunt acele persoane pe care mediul social, neadaptat deficienţelor lor fizice, senzoriale, psihice, mentale, le împiedică total sau le limitează accesul cu şanse egale la viaţa socială, potrivit vârstei, sexului, factorilor materiali, sociali şi culturali proprii, necesitând măsuri de protecţie specială în sprijinul integrării lor sociale şi profesionale.

Conform ***Cartei Sociale Europene***, „*persoanele cu handicap au dreptul la independență, integrare socială și participare la viața comunității*."[3] De aici rezultă trei moduri care exprimă aceeaşi idee: persoana cu handicap participă la viaţa socială cu aceleaşi drepturi şi îndatoriri ca oricare alt cetăţean.

Lipsa accesului la informaţie, a serviciilor sociale, a consultanţei şi îndrumării, lipsa perspectivelor de integrare în muncă şi participare la viaţa socială, barierele ambientului arhitectural, informaţional şi comportamental fac ca persoana cu handicap să se considere inutilă, o povară pentru cei din jur.

Potrivit ***Declaraţiei de la Madrid***, „*modul în care sunt organizate societățile noastre fac deseori persoanele cu handicap să nu poată să se bucure pe deplin de drepturile omului și să fie excluse pe plan social. Datele statistice disponibile arată că persoanele cu dizabilități au un nivel inacceptabil de redus în ce privește educația și încadrarea în muncă. Aceasta conduce și la faptul că persoanele cu handicap trăiesc în situaţie de adevărată sărăcie într-un număr mai mare decât celelalte*."[4]

Pentru integrarea persoanelor cu handicap, au fost stabilite reguli standard cu privire la egalizarea şanselor. Printre aceste reguli se numără şi normele referitoare la accesul la informaţii şi comunicare, astfel „*statele trebuie să dezvolte strategii care să facă serviciile de informare și documentare accesibile diverselor grupuri de persoane cu handicap. Pentru a asigura accesul la informația scrisă, precum și la documentare, pentru persoanele cu deficiențe de vedere trebuie folosite tehnici corespunzătoare: Braille, înregistrare pe bandă magnetică, tipărituri cu caractere mari și alte tehnologii*

[2] ***Legea nr. 448 din 2006 privind protecţia şi promovarea drepturilor persoanelor cu handicap***.

[3] Daniel Vasilescu, ***Oameni asemenea. Persoanele cu handicap din România,*** Bucureşti, Editura Compania, 2001, p. 38.

[4] Cf. Filip Guttman, ***Percepţia persoanelor cu deficienţă de vedere,*** Iaşi, Editura Lumen, 2009, p. 22-23.

BDD-A19460 © 2011 Biblioteca Județeană Mureș
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 08:59:27 UTC)

adecvate. De asemenea, trebuie folosite tehnologii adecvate persoanelor cu deficienţe auditive sau cu dificultăţi de înţelegere, pentru a le asigura accesul la informaţia vorbită."[5]

Uniunea Europeană a stabilit, în 2001, un cadru comun de combatere a discriminării în şase arii: sex, rasă, **dizabilitate**, orientare sexuală, religie. La nivel European, 14,5 procente din numărul populaţiei apte de muncă, între 16 şi 64 de ani, raportează o dizabilitate de la una foarte uşoară până la una foarte severă.

O bibliotecă publică eficientă va avea nevoie să-şi demonstreze rolul în coeziunea comunitară şi în stimularea capitalului social. În această ordine de idei, este nevoie să apreciem mult mai clar rolul bibliotecii ca spaţiu fizic unde oamenii pot veni, fără obligaţii, fără expectative de stinghereală, constrângeri, pericole.[6]

Biblioteca se numără printre organizaţiile care au ca obiect de exercitare a funcţiilor sale omul - omul cu necesităţile sale informaţionale, educaţionale şi recreaţionale. În relaţia sa zilnică şi de lungă durată, biblioteca intră tot mai strâns în relaţii de interacţiune, omul devenind chiar obiect de cercetare, subiectul determinator al scopurilor, funcţiilor, misiunii bibliotecii. Colaborarea eficientă dintre bibliotecă şi om asigură o linie ascendentă de progres a biblioteconomiei, o determinantă a dezvoltării, diversificării, durabilităţii şi evoluţiei ei.[7]

Astăzi, în România sunt aproape 700.000 persoane cu handicap, multe dintre acestea sunt în afara ariei de deservire a bibliotecii. Acestor persoane nu li oferă informaţie şi servicii de bibliotecă în moduri accesibile. Comunitatea bibliotecară are o sarcină importantă, aceea de a crea un mediu informaţional de bibliotecă, bazat pe egalitate în drepturi, care să răspundă necesităţilor şi condiţiilor de acces a persoanelor cu diferite tipuri de handicap.

Rezultatul final al muncii de bibliotecă depinde de definirea cercului de persoane nevoiaşe în deservirea specială, de depistarea necesităţilor informaţionale şi trăsăturile caracteristice lor ale - ca cititori, oferirea unor forme de deservire specială, sprijinirea reabilitării sociale, adaptării şi integrării, compensării funcţiilor dereglate. Identificarea şi dezvoltarea practică este componenta principală în îmbunătăţirea serviciilor locale.

Categorii de handicap / deficienţe

I. Deficienţe senzoriale

1. *Deficienţe de vedere/ handicap de vedere/ dizabilitate de vedere* (orbii sau nevăzătorii şi ambliopii sau slabvăzătorii).

---

[5] Daniel Vasilescu, ***op. cit***., p. 110-111.

[6] Lidia Kulikovski, ***Accesul persoanelor dezavantajate la potenţialul bibliotecilor***, Chişinău, Editura Epitaf, 2006, p. 18.

[7] ***Ibidem***, p. 34.

BDD-A19460 © 2011 Biblioteca Judeţeană Mureş
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 08:59:27 UTC)

În România sunt 120.189 persoane cu deficienţe de vedere, adică 17,5 % din numărul total al persoanelor cu handicap. Judeţul Mureş are 4.477 de persoane cu deficienţe de vedere.

Handicapul de vedere se împarte în handicap congenital şi cel survenit. Este important ca bibliotecarul să cunoască deosebirile dintre ele pentru a putea organiza cu ei activităţi în bibliotecă. În handicapul congenital nevăzătorii nu au reprezentări vizuale şi experienţe optice. În cazul handicapului survenit tardiv omul are conservate imagini vizuale, care influenţează viaţa în condiţiile de handicap.

Este important să se ştie dacă persoana cu probleme are sau nu unele rămăşiţe de vedere, pentru organizarea asistenţei informaţionale, care necesită resurse speciale, tehnică asistivă specială, iluminare adecvată, „signal" de orientare spaţială, mediu ferit de obstacole. Ambliopii învaţă scrierea obişnuită la fel ca cei văzători, nevăzătorii însă, utilizează alfabetul Braille. Alfabetul Braille şi cartea sonoră oferă nevăzătorilor posibilitatea accesului la informaţii, educaţie, cultură, aspecte importante ale dezvoltării personalităţii în contextul complex al lumii înconjurătoare.

2. *Deficienţe de auz/ handicap de auz* (surdomuţii şi hipoacuzicii).

Din datele Organizaţiei Mondiale a Sănătăţii, rezultă că fiecare al 10-lea om are deficienţe de auz de intensitate mică sau gravă şi se consideră una din cele patru cele mai răspândite condiţii de afectare a sănătăţii.

În România sunt 22.875 persoane cu deficienţe de auz, adică 3,3% din totalul persoanelor cu handicap, dintre care în judeţul Mureş sunt 741 persoane cu deficienţe de auz.

Dificultatea integrării acestui grup social constă în comunicare, pentru a comunica cu ei trebuie să ne folosim de comunicarea orală, de labiolectură (cititul după mişcarea buzelor interlocutorului), scriere şi citire. Persoanele cu deficienţe de auz alcătuiesc un grup retras, izolat, cu puternică apartenenţă de grup, ele deţin relaţii interumane foarte puternice, ceea ce duce la o foarte slabă integrare socială.

Bibliotecarul trebuie să ştie că surdo-mutul îşi însuşeşte limbajul scris-citit concomitent cu însuşirea vorbitului şi acest proces durează o perioadă foarte lungă. În activitatea cu hipoacuzicii, biblioteca va lua în considerare factorii informativi, sociali, de design universal, iar bibliotecarul va reţine că fiecare persoană cu dizabilitate de auz este o personalitate şi are necesităţile sale individuale care necesită ajutor diferit.

Mulţi dintre reprezentanţii acestui grup pot avea dificultăţi de comportament datorită dificultăţilor de comunicare cu alţi oameni, simţindu-se frustraţi de incapacitatea lor de a se exprima pe înţelesul tuturor.

BDD-A19460 © 2011 Biblioteca Județeană Mureș
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 08:59:27 UTC)

Pentru o activitate de succes cu persoanele hipoacuzice şi surde, biblioteca trebuie să utilizeze toate mijloacele de comunicare: vorbirea, semnele sau gesticulaţia, imaginile şi scrisul, combinaţia acestora în funcţie de gravitatea dizabilităţii pentru a transmite şi recepta mesajul necesar.

II. Deficienţe motorii / dizabilitate fizică/ handicap de motricitate

Acesta reprezintă o categorie extrem de eterogenă, care se raportează la varietatea largă a dizabilităţilor fizice, cu referire directă la mobilitatea fizică. Handicapul fizic poate fi determinat de un număr extrem de mare de cauze: accidente, boli, anomalii cromozomiale etc.

Conform datelor publicate de Organizaţia Mondială a Sănătăţii, se estimează că 4 din 10 oameni au o dizabilitate fizică, 33 % de familii au un membru cu dizabilităţi fizice, din toţi adulţii fără dizabilităţi fizice, 50 % au soţie, copil, părinte, prieten apropiat, vecin cu dizabilitate fizică.

Potrivit statisticilor, până la 31.03.2010, în România erau 686.798 persoane cu handicap, dintre care 130.726 cu handicap fizic, ceea ce reprezintă 19 procente din totalul persoanelor cu handicap. În judeţul Mureş sunt 19.723 de persoane cu handicap, dintre care 2.720 care suferă de un handicap fizic.

Handicapaţii fizic sunt intelectual normali, dar în virtutea situaţiei lor sunt fragili, se simt frustraţi, exagerat de sensibili la reacţia celor din jur. Persoanele cu handicap fizic se mişcă greu, se orientează greu în structura spaţială, aspect important al integrării corporale în spaţiu. Aceasta duce la dezorientare, la teama de spaţii mari, de situaţii noi, datorate lipsei de încredere în forţele proprii. Biblioteca trebuie să ţină cont de cerinţele de acces şi deplasare a persoanelor cu handicap de motricitate - intrări pentru cărucior, mese speciale, spaţii adecvate, fără obstacole.

O atenţie deosebită necesită persoanele care sunt mobilizate la pat şi care nu se pot deplasa, pentru acestea biblioteca poate practica servirea la domiciliu, la locul instituţionalizat, activităţi de socializare în afara aşezământului bibliotecii.

Accesibilitatea arhitecturală

Accesibilitatea persoanelor cu handicap în încăperile publice dar şi în zonele de acces este determinată atât de configuraţia şi dimensiunea acestora, cât şi de alţi factori importanţi ca: echipamentele şi instalaţiile standard sau speciale, mobilierul şi modul lui de amplasare, acustica, iluminarea, eficienţa sistemelor de orientare, avertizare şi informare etc.

În ţările în care una din problemele majore ale societăţii este asigurarea accesibilităţii persoanelor cu handicap la viaţa socială, au fost elaborate în acest

BDD-A19460 © 2011 Biblioteca Judeţeană Mureş
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 08:59:27 UTC)

scop, studii şi programe de cercetare finalizate cu norme şi standarde speciale, ce cuprind toate adaptările necesare.[8]

În România, în 1992, a fost adoptată Legea 53 privind protecţia specială a persoanelor cu handicap. Articolul 4 al acestei legi prevede următoarele: „*Căile de acces în clădirile şi locurile publice, precum şi ale unităţilor de ocrotire şi asistenţă socială vor fi amenajate corespunzător, prin adaptare sau din construcţie, astfel încât să nu constituie bariere arhitecturale sau alte obstacole pentru persoanele cu handicap*."

Fiecare persoană are dreptul de a utiliza serviciile bibliotecii, sediile, colecţiile ca utilizator, angajat sau voluntar. Intrările separate ori punctele de recepţie pentru persoanele dezavantajate trebuie evitate pe cât posibil.

Bibliotecile trebuie să garanteze acces uşor pentru toţi utilizatorii şi în special pentru persoanele cu disfuncţii fizice sau senzoriale. În procesul de planificare a activităţilor de îmbunătăţire a accesului sau renovării, restaurării sau construcţiei unui nou sediu, trebuie să fie incluse următoarele caracteristici:[9]

- exteriorul bibliotecii ar trebui să fie suficient de luminat şi identificabil, cu indicaţii (semne) vizibile din stradă;
- intrarea în bibliotecă ar trebui să fie clar vizibilă şi localizată în partea în care se află mai mulţi oameni;
- biblioteca ar trebui să se concentreze asupra eliminării oricăror bariere de utilizare;
- ar trebui să nu accepte design-uri ale bibliotecii care să limiteze abilitatea individului sau grupului de a se folosi de o parte sau alta a bibliotecii;
- scările ar trebui, pe cât se poate, evitate atât în interior, cât şi în exterior;
- iluminarea ar trebui să fie în acord cu cea descrisă în standardele europene;
- bibliotecile ce ocupă mai multe etaje trebuie să deţină ascensoare care să fie în apropierea intrării şi în care încap scaunele cu rotile şi cărucioarele pentru copii;
- chiar şi atunci când este închisă, biblioteca ar trebui să furnizeze facilităţi pentru returnarea materialului, de exemplu, cutii de depozitare;
- biblioteca trebuie să facă sistematic teste de accesibilitate;
- biblioteca ar trebui să urmeze standardele în vigoare în disponibilizarea accesului pentru cei cu dizabilităţi.

Aceste caracteristici se pot aplica dacă se respectă designul universal, acesta este designul produselor şi mediului care poate fi utilizat de toţi oamenii,

[8] Revista ***Societate şi handicap***, anul I, (VIII), nr. 2, 1998, p. 14.

[9] Lidia Kulikovski, ***op. cit.***, p. 56.

BDD-A19460 © 2011 Biblioteca Județeană Mureș
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 08:59:27 UTC)

care se poate extinde foarte mult, fără necesitatea de adaptare ori de aplicare a designului specializat.

1. Accesul fizic şi amenajarea mediului pentru persoanele cu deficienţe de auz. Accesul pentru hipoacuzici încorporează modificări de design, care includ elemente cum ar fi planuri, scheme ale ariilor de design, aprovizionarea cu echipamente speciale şi potrivirea lor pentru a facilita accesul echitabil şi independent.

Pentru a asigura accesul persoanelor hipoacuzice, trebuie luate în considerare următoarele probleme:

- Organizarea fizică a spaţiului (plasamentul rafturilor, poliţelor, meselor şi al altui mobilier în spaţiile de bază ale bibliotecii). Utilizatorii hipoacuzici au nevoie de un design simplu, deschis, sigur al mediului.
- Iluminarea. Feţele personalului de bibliotecă trebuie să fie bine luminate, ca utilizatorii hipoacuzici să vadă fără dificultate faţa care vorbeşte. Să se evite în amenajarea spaţiilor paravane, pereţi de sticlă, oglindă sau metal lucios - ele blochează vederea şi împiedică pasajul sunetelor.
- „Signalul". Persoanele hipoacuzice trebuie informate prin expunerea informaţiilor pe ecrane de TV sau alte ecrane. Localizarea semnelor este foarte importantă pentru titrare.
- Securitatea, siguranţa. Biblioteca trebuie să aibă alarmă vizuală alternativă - o lampă roşie care se aprinde şi se stinge informează, de exemplu, cititorul cu deficienţă de auz că biblioteca se închide. Planul de evacuare în caz de pericol trebuie afişat la loc vizibil, expus foarte clar, să conţină descrierea destul de clară a procedurilor de evacuare sau altor acţiuni necesare.
- Elementele speciale de construcţie (materiale absorbante de sunete). Reducerea zgomotului prin utilizarea covoarelor moi, diminuarea luminii strălucitoare prin draperii, utilizarea paravanelor portative pentru a crea spaţii cu un nivel scăzut al zgomotului, evitarea utilizării metalului lucios.
- Echipamentul special de acces auditiv

2. Accesul fizic pentru persoanele cu handicap de vedere. Mediul accesibil pentru persoanele cu deficienţă de vedere încorporează modificări care facilitează accesul echitabil şi mobilitatea independentă în spaţiile bibliotecii.

Pentru a facilita accesul persoanelor cu handicap de vedere, trebuie avut în vedere:

- Aranjamentul fizic (amplasarea rafturilor, aranjarea corespunzătoare a spaţiului pentru prestarea serviciilor). Se evită amplasamentul diferitelor obstacole în spaţiile de circulaţie - în coridoare, la intrare. Se evită amplasarea semnelor explicative în locuri greu identificabile sau greu vizibile (iluminare neadecvată, insuficientă). Mobilierul este indicat să fie aranjat în linie dreaptă, la fiecare etaj să fie amplasat un ghid tactil, la fel şi la intrare. Dacă este posibil,

BDD-A19460 © 2011 Biblioteca Judeţeană Mureş
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 08:59:27 UTC)

cea mai bună soluţie ar fi instalarea uşilor automate, cu element senzorial, rezoluţie bună pentru toate tipurile de handicap.

- Iluminarea. Nivelul de lumină naturală se poate ajusta utilizând jaluzelele. Sălile de studiu nu trebuie să fie amplasate în partea de răsărit şi miazăzi. Spaţiile de trecere, coridoarele trebuie să aibă o iluminare adecvată care să nu provoace probleme celor cu deficienţe de vedere.
- Amplasarea semnelor explicative. Indicatoarele de orientare sunt importante, ele trebuie plasate lângă intrare, poziţionate la nivelul ochilor, poziţionate în locuri sigure şi accesibile, să fie clare şi concise. Indicatoarele interne se plasează lângă uşă, imediat la intrare, sau în spaţiile de circulaţie şi foarte clar marcate. Se recomandă utilizarea în „signal" a Simbolurilor Internaţionale de Accesibilitate.
- Măsuri de siguranţă.
- Elemente de construcţie (uşi, rampe, elemente de susţinere/sprijin). Scările trebuie plasate pe centru, trebuie să fie sigure, uşor ridicat, cu balustradă pentru sprijin. Uşile trebuie să fie deschise obligatoriu înăuntru, dacă biblioteca nu îşi permite uşi cu senzori. Masa de recepţie trebuie amplasată chiar la intrare
- Coloristica.

3. Accesul fizic pentru persoanele cu handicap de mobilitate.[10]

Pentru facilitarea accesului în clădire este esenţial a se prevedea în faţa intrării o suprafaţă plană suficient de mare, care va elimina pericolul de rostogolire a scaunului rulant în timp ce persoana cu handicap aflată în el deschide sau închide uşa.

Uşa va avea lăţimea de minim 80 cm. Şi va fi prevăzută cu dispozitiv hidraulic pentru închiderea întârziată. Acolo unde este posibil se vor monta uşi cu deschidere - închidere automată. Se vor evita uşile rotative.

Rampele din faţa intrărilor trebuie să aibă o înclinare ce nu depăşeşte valoarea de 10 %. În cazul rampelor existente lungi, cu o înclinaţie de peste 6 % se vor prevedea din loc în loc porţiuni de cel puţin 120 cm. Rampele de acces trebuie să fie prevăzute pe toată lungimea lor, pe părţile laterale, cu câte două bare de susţinere, montate una deasupra alteia.

Coridoarele clădirii nu trebuie să prezinte obstacole sau trepte, iar acolo unde ele nu există se vor prevedea rampe sau lifturi. Lăţimea minimă utilă a coridorului trebuie să fie de 120 cm, iar la schimbarea direcţiei acesteia, precum şi în faţa liftului lăţimea va fi minimum 140 cm.

[10] Vezi ***Revista Societate şi handicap***, anul I, (VIII), nr. 2, 1998, p. 10-31.

BDD-A19460 © 2011 Biblioteca Judeţeană Mureş
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 08:59:27 UTC)

Toate uşile, cu excepţia celor de acces în grupurile sanitare şi spaţiile de depozitare trebuie să aibă o lăţime de trecere de minimum 80 cm., uşile acestora din urmă vor avea o lăţime de minimum 70 cm. Şi vor putea fi deschise şi din exterior. Uşile să nu fie mai late de 100 cm, pentru ca deschiderea lor să nu fie dificilă.

E indicat să se evite pe cât posibil pragurile şi diferenţele de nivel de acest gen. Uşile de la capetele coridoarelor vor fi plasate lateral, pentru a permite manevrarea facilă a acestora.

Cabina ascensorului trebuie să fie astfel proiectată sau adaptată încât să permită accesul în interior oricăror persoane cu handicap, cu precădere celor ce se deplasează în scaun rulant. Pentru aceasta, dimensiunile interioare minime ale cabinei vor fi de 80 x 135 cm, recomandabil 110 x 140 cm.

Cabina şi puţul ascensorului vor fi prevăzute cu uşi glisante cu închidere automată. Comanda electrică a ascensorului din interior sau din exterior se va realiza cu ajutorul tastelor cu senzori, soluţie tehnică ce avantajează persoanele cu mobilitate redusă a mâinilor. Tastele de comandă vor fi montate pe panou orizontal amplasat la nivelul accesibil persoanelor aflate în scaunul rulant (cca. 100 cm de la sol). În interiorul cabinei se poate monta un scaun rabatabil, deosebit de util persoanelor vârstnice şi celor cu handicap locomotor.

Pardoseala, dar şi toate suprafeţele pe care se deplasează persoanele cu handicap sau cele vârstnice, trebuie să fie plane sau aderente. Suprafeţelor alunecoase li se poate mări aderenţa prin acoperire cu materiale adecvate (mochetă, covor din cauciuc, covor din PVC de joasă densitate etc.).

Persoanele cu handicap locomotor au nevoie de grupuri sanitare special amenajate.

Colecţii şi resurse în formate accesibile

Colecţia unei biblioteci trebuie să includă cărţi cu tipar obişnuit, cărţi cu tipar mărit, CD-uri, reviste, ziare, cărţi vorbitoare, cărţi-casete, lecturi uşoare, cărţi tactile, cărţi Braille.

Cărţile vorbitoare/ sonore sau formatul audio. Cartea sonoră este o carte sau alt text literar înregistrat pe disc sau pe bandă magnetică, pentru uzul deficienţilor vizuali, handicapaţilor fizici sau a persoanelor vârstnice.

Cărţile vorbitoare sunt cele mai accesibile, ele pot fi ascultate oriunde, în bibliotecă, acasă, în mijlocul de transport, în pădure, la plajă. Cartea vorbitoare este o reproducere, pe cât posibil, exactă a textului original. Virtual, toate persoanele cu handicap pot utiliza formatul audio. Persoanele a căror vedere este insuficientă pentru a citi tipar standard sau mărit, persoanele care nu au abilităţi de lectură Braille şi toţi cei care nu au acces la computere pot de asemenea utiliza acest format, adică toţi cei care se descurcă în mediul audio.

BDD-A19460 © 2011 Biblioteca Județeană Mureș
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 08:59:27 UTC)

Fundația „Cartea Călătoare”[11] popularizează în rândul nevăzătorilor români metode şi echipamente moderne de acces la informaţie, facilitează procurarea lor, asigură asistenţa celor care le vor folosi. De asemenea, produce material necesar instruirii nevăzătorilor şi tot ceea ce ar putea ajuta la dezvoltarea lor intelectuală şi la îmbogăţirea lor sufletească. Scopul final îl constituie integrarea socio-profesională a persoanelor fără vedere.

Fundația „Cartea Călătoare” realizează cărți audio „Daisy” care pot fi împrumutate gratuit de la bibliotecile publice din România. Marea majoritate a nevăzătorilor din România sunt familiarizaţi cu cărţile audio înregistrate pe casete sau pe CD.

O carte în format audio „Daisy” se poate citi selectiv exact ca o carte tipărită. Folosind un player Daisy, un aparat simplu de mânuit, asemănător unui CD-player din comerţ, cititorul poate sări la o anumită pagină, poate naviga prin cuprins, poate sări dintr-un paragraf în altul, poate să reia o frază anterioară, poate sări peste notele de subsol. Player-ul Daisy permite lectura cu viteză mărită fără ca aceasta să altereze timbrul lectorului.

Cititoarele sau player-ele „Daisy” sunt aparate care permit ascultarea cărţilor create în standardul Daisy. Ele sunt asemănătoare într-o anumită măsură cu MP3-CD-Player-ele din comerţ. Ele sunt proiectate special pentru persoanele cu deficienţe de vedere.

Fundația „Cartea Călătoare” a donat două astfel de player-e Daisy şi Bibliotecii Judeţene Mureş şi la alte 50 de biblioteci publice din ţară, astfel orice carte Daisy să poată fi împrumutată cu player-ul Daisy, în mod gratuit, de la bibliotecile publice din ţară.

Lecturi facile. Bibliotecile occidentale folosesc „Lecturile uşoare” sau „Lecturile facile”, un format promovat de Manifestul UNESCO pentru bibliotecile publice, Regulile Standard (ONU), Carta cititorului, materialele(linii directoare, ghiduri) IFLA.

„Lecturile uşoare” cuprind cărţi cu adaptare lingvistică a textului şi cărţi cu adaptare lingvistică şi de conţinut. Aceste „lecturi uşoare” se folosesc cu succes în activitatea cu persoanele cu handicap intelectual ca : dificultăţi de lectură, dificultăţi de atenţie, de concentrare, de însuşire, persoanele cu autism, dislexie, persoanele cu afazie. Ele se folosesc şi în activităţile cu surzi din naştere, persoane înaintate în vârstă, persoanele care nu cunosc limba oficială a ţării, imigranţii, analfabeţii.

În această variantă se tipăreşte beletristică, noutăţi, informaţii utile, reviste. Apar în formă tipărită, sonoră şi electronică. Pentru formatul tipar se recomandă margini mari, textul împărţit în blocuri, propoziţia scurtă, de

[11] http://www.fcc.ro

BDD-A19460 © 2011 Biblioteca Județeană Mureș
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 08:59:27 UTC)

mărimea unui rând, şi multe ilustraţii. Fiecare carte din colecţie are un semn, logotip, care o identifică dintre alte tipuri de publicaţii. IFLA recomandă tipărirea acestor materiale cu caractere Arial, Verdana, Tunga, Tahoma cu garnitura 16-18.

Materialele „Lecturi uşoare" se editează în SUA şi Europa cu un tiraj de 4-5 mii de exemplare.

Cărţi cu tipar mărit. Cărţile cu tipar mărit sunt unicul format accesibil pentru lectura celor cu vederea slabă, persoanelor înaintate în vârstă.

Formatul tipărit este util şi persoanelor cu handicap intelectual, care au dificultăţi de urmărire a rândurilor prea mărunte.

Cărţile cu tipar mărit sunt cărţi cu tipar obişnuit, plat, tipărite cu caractere de minim 16-18 puncte, este un format relativ uşor de editat, nu cere alte standarde, nici echipamente speciale, este uşor de utilizat.

Cărţi Braille. Braille este un sistem de scriere şi citire elaborat special pentru orbi. Pentru nevăzători, ca şi pentru omul cu vedere, citirea şi scrierea reprezintă mijloacele fundamentale ale însuşirii cunoştinţelor, bunurilor culturale.

Braille există de peste 170 de ani, pentru orbi acesta este mijlocul indispensabil, permanent, de acumulare a cunoştinţelor, de acces la informaţie. Alfabetul Braille este acelaşi pentru orice limbă, un scris universal, deci, pentru orbii din toată lumea.

Cărţi tactile. Acest format de carte este folosit în bibliotecile din Occident, cartea tactilă este ilustrată color, cu tablouri tactile, şi este destinată copiilor orbi sau cu deficienţe de vedere. Cartea poate conţine şi text complementar în Braille, text tipărit normal sau cu tipar mărit, o casetă cu efecte sonore cu textul vorbit ori cântat.

Autorii inventează poveşti sau adaptează poveşti cunoscute, poeme, povestiri scurte după interesele şi necesităţile copilului. Pânza, lemnul, piatra, lutul, pielea, seminţele sunt folosite creativ pentru reprezentarea diferitelor lucruri. Unele materiale, când sunt atinse, foşnesc, sună. Dacă este vorba în povestire despre o îngheţată, se foloseşte material care la pipăit trezeşte senzaţia de rece; pentru a reda soarele se foloseşte material care la pipăit provoacă senzaţia de cald. Înăuntrul buzunarelor şi al pungilor ataşate copilul poate găsi diferite obiecte, astfel experimentând bucuria descoperirii.

Desenele tactile ajută orbii sau pe cei cu dificultăţi vizuale de a interpreta şi de a concepe lumea înconjurătoare. Chiar şi obiectele care, din cauza volumului mare sau mic, nu se pot studia în natură, devin cunoscute cu ajutorul desenelor tactile. La fel şi alte multe concepte sunt uşor de explicat, folosind desene şi obiecte tactile. Culorile deschise şi cele stridente stimulează folosirea vederii disponibile. Desenele tactile facilitează învăţarea Braille, iar mai târziu, şi citirea desenelor reliefate. Este mai uşor pentru un copil deprins cu desenele

BDD-A19460 © 2011 Biblioteca Judeţeană Mureş
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 08:59:27 UTC)

tactile să citească o carte cu tipar în relief. Cărţile tactile sunt recomandate în procesul educativ al copiilor cu deficienţe de vedere.

Pentru cei adulţi se confecţionează doar hărţi tactile. Fiecare carte este unică în felul ei, fiind confecţionată manual, într-un singur exemplar şi nu poate fi multiplicată.

Alfabetul de semne. Persoanele cu deficienţe auditive utilizează pentru lectură şi scriere alfabetul obişnuit, dar pentru comunicare alfabetul de semne. Acum există şi scrierea prin semne, elaborată relativ recent - în 1986.

Alfabetul prin semne este un sistem de scriere care utilizează simboluri în loc de mişcarea mâinilor, expresiilor faciale ale limbajului prin semne. Este un alfabet, o listă de simboluri, prin care poţi scrie orice limbaj din lume prin semne. Acest alfabet oferă posibilitatea de a tipări cărţi, reviste, ziare. Acest limbaj este adoptat de 17 ţări şi utilizat pentru a scrie zece limbi prin semne.

Fiecare bibliotecă ar trebui să colecţioneze, să constituie, să prezinte, să expună colecţii de:

- Informaţii curente despre diferite forme de handicapuri, incluzând informaţii medicale, educaţionale şi din domeniul dreptului;
- Informaţii în sprijinul unei vieţi independente;
- Informaţii/ directorii despre furnizorii de servicii locale, comunitare;
- Informaţii/ directorii despre grupurile de ajutor personal locale şi naţionale;
- Informaţii despre echipament care poate fi utilizat ca ajutor persoanelor cu handicap.

BDD-A19460 © 2011 Biblioteca Județeană Mureș
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 08:59:27 UTC)